

BRATIA SISTER SOYCE

NOMINÁCIA NA MAN BOOKER PRIZE 2011

PATRICK
deWITT

Artforum

Bratia Sistersovci

Vydanie knihy finančne podporila Kanadská rada pre umenie,
ktorá v roku 2012 investovala do kanadských autorských
a vydavateľských počinov 24.3 miliónov \$.

We acknowledge the support of the Canada Council for the Arts
which in 2012 invested \$ 24.3 million in writing and publishing
throughout Canada.

Canada Council Conseil des arts
for the Arts du Canada

Patrick deWitt
The Sisters Brothers

Copyright © 2011 by Patrick deWitt
Translation © Martin Kubaš, 2012

BRATIA
SISTER
SOVCI

preložil Martin Kubuš

PATRICK
deWITT

Venujem mame

PRVA CAST

STAROSTE SKONIVO

Sedel som pred Komodorovou vilou a čakal som, že brat Charlie vyjde von aj s novinkami týkajúcimi sa kšeftu. Obloha nám hrozila snehom, bola mi zima, a aby som sa nejak zamestnal, obzeral som si Charlieho nového koňa Šika. Môj nový kôň sa volal Bucu. Dávať koňom mená, to nebol náš štýl, ale dostali sme ich ako súčasť honoráru za naposledy odvedenú prácu už aj s menami, tak to bolo. Kone, ktoré sme mali predtým, tvory bez mena, zhoreli na popol, takže netvrdím, že sa nám nové nezišli, ale podľa mňa nám mali dať peniaze, aby sme si kúpili kone podľa vlastného výberu, také bez životných skúseností, bez návykov, také, ktoré nečakajú, že ich oslovia menom. Svojho predošlého koňa som mal veľmi rád a v poslednom čase sa mi v spánku vynáral obraz, ako kope blčiacimi nohami okolo seba a od páľavy mu vyliezajú oči z jamôk. Cválal ako víchor, za deň takto zvládol aj šesťdesiat míľ, nikdy som naňho nedvihol ruku, iba ak som ho chcel pohladať alebo očistiť, a snažil som sa nemyslieť na to, ako v stajni horí, no keďže sa mi tá vízia vracala ako nevítaný hosť, ako som sa jej mohol ubrániť? Bucu bol kôň pomerne zdravý, no viac by sa hodil inému, menej ambicióznemu majiteľovi. Bol statný,

v kohútiku nízky a denne nezdolal viac ako päťdesiat míľ. Často som ho musel popohnať bičom – čo pre podaktorých jazdcov nie je problém, práve naopak, robí im to dobre, no ja som sa k tomu uchýľoval len veľmi nerád – a on, Buco, ma zakaždým vnímal ako krutého človeka a vravel si: Smutný život. Veru smutný.

Pocítil som, že na mne visí niečí pohľad, a odtrhol som oči od Šika. Charlie na mňa uprene hľadel z okna na poschodí a mával mi otvorenou dlaňou. Nereagoval som, a tak sa zaškeril, aby mi vylúdil úsmev na tvári, no keďže som sa neusmial, výraz tváre mu ochabol a on ustúpil dozadu, mimo môj dohľad. Videl, že z jeho koňa nespúšťam oči, to mi bolo jasné. Len minulé ráno som navrhol, aby sme Buca predali a zložili sa pol na pol na nového. Charlie pritakal, že je to fér, no neskôr pri obede povedal, že by sme s tým mali počkať, dokým nesplníme najnovšiu úlohu, čo nedávalo zmysel, pretože pokiaľ išlo o Buca, problém bol v tom, že nás pri práci bude skôr zdržiavať, takže nebolo by lepšie, keby sme ho vymenili predtým, než sa do čohokoľvek pustíme? Charlie mal vo fúzoch tuk z jedla a povedal: „Až potom, Eli. Tak to bude najlepšie.“ Na nového koňa sa nemohol sťažovať. Šiko bol totiž rovnako dobrý, ak nie lepší ako jeho predchodca bez mena a je pravda, že Charlie si spomedzi tých dvoch mohol vybrať, zatiaľ čo ja som ležal v posteli, aby som sa vystrábil zo zranenia nohy, ktoré som utržil pri poslednom záťahu. Buca som v láske nemal, no brat bol so Šikom spokojný. Práve v tom tkveli naše starosti s koňmi.

Charlie vysadol na Šika a spoločne sme si to namierili do lokálu s názvom Kráľ Bravčo. Od našej poslednej návštevy mesta Oregon prešli len dva mesiace, no na hlavnej ulici som napočítal päť nových podnikov a zdalo sa, že všetkým sa výborne darí. „Koruna tvorstva,“ povedal som Charlie-mu. Nereagoval. Sadli sme si k stolu na odľahlom konci lokálu, kam nám ako obvykle priniesli našu fľašku a dva poháre. Charlie mi nalial. Zvyčajne si nalievame každý sám, takže keď vyrukoval so zlou správou, bol som pripravený. „Túto akciu povediem ja, Eli.“

„Kto povedal?“

„Komodor.“

Vypil som brandy. „To znamená?“

„To znamená, že velím ja.“

„A čo sa týka peňazí?“

„Dostanem viac.“

„Myslím čo sa týka môjho podielu. Ako vždy?“

„Dostaneš menej.“

„Nerozumiem.“

„Komodor tvrdí, že keby tomu minule niekto šéfoval, nič podobné by sa nezomlelo.“

„Nedáva to zmysel.“

„Ale áno, dáva.“

Znovu mi nalial a ja som vypil. Nato som povedal jednak sám sebe, jednak Charliemu: „Komodor ti chce priplatiť za vedenie akcie, to beriem. Ale šetriť na podriadenom mi pripadá ako podraz. V jeho službách som skoro prišiel o nohu a zhorel mi kôň.“

„Aj mne zhorel kôň. Dal nám predsa nové.“

„Celé to akosi smrdí. A prestaň mi nalievať. Čo som invalid?“ Odsunul som fľašu nabok a popýtal som sa ho, pred akou úlohou to vlastne stojíme. Mali sme v Kalifornii vypátrať a zabiť istého zlatokopa menom Hermann Kermit Warm. Charlie vytiahol z vrecka pláštá akýsi list. Bol od Komodorovho prieskumníka, šviháka menom Henry Morris, ktorý chodieval na konkrétne miesta ešte pred nami, aby zhromaždil potrebné informácie: „Warm sledujem už pekných pár dní, a čo sa týka jeho návykov a povahy, zatiaľ mám toto: je to v skutočnosti samotár, no celé hodiny trávi v sanfranciských saloonoch, čas si kráti tým, že číta vedecké knihy z fyziky, chémie, matematiky a robí si na okrajoch nejaké nákresy. Tie obrovské knihy neustále vláči so sebou zviazané remeňom ako nejaký školáčik, za čo si z neho aj uťahujú. Vzrastom je malý, čo len prispieva k celkovému komickému dojmu, ale bacha na to – pokiaľ ide o jeho výšku, nedá si brnkať popod nos. Už viackrát som videl, ako sa s niekým bije, a hoci spravidla prehráva, myslím si, že jeho protivníci sa mu nabudúce radšej vyhnú. Povedzme, že mu nerobí problém dotyčného uhryznúť. Je plešatý, má hustú ryšavú bradu, dlhé tenké ruky a vyčnievajúce brucho ako ženská v druhom stave. Umýva sa len sporadicky a spáva,

kde sa podarí – po stajniach, pod bránami, a keď treba, aj na ulici. Ak sa už s niekým pustí do reči, býva nevrlý a nepríjemný. Nosí malý kolt, má ho zastrčený za koženým opaskom, čo mu visí na bedrách. Nepije často, no keď siahne po fľaši, nepustí ju, až kým nie je úplne na mol. Za whisky platí surovým zlatým prachom, ktorý nosí v koženom mešci na dlhej šnúrke, a ten skrýva v záhyboch oblečenia, pozostávajúceho z mnohých vrstiev. Odkedy som tu, ani jediný raz neodišiel z mesta a neviem, či sa plánuje vrátiť na svoj pozemok, ktorý leží zhruba desať míľ na východ od Sacramenta (pozri priloženú mapu). Včera si odo mňa v saloone vypýtal zápalku, pričom ma oslovil slušne a menom. Netuším, odkiaľ vedel, ako sa volám, lebo podľa všetkého si nikdy nevšimol, že ho sledujem. Keď som sa ho opýtal, ako to, že pozná moje meno, začal byť hrubý, a tak som odišiel. Nepozdáva sa mi, hoci poniektorí tvrdia, že je bystrý ako málokto. Musím uznať, že je výnimočný, ale pochvalnejšie sa na jeho adresu už vyjadriť asi nemôžem.“

Hneď vedľa mapky s pozemkom Morris umiestnil War-movu rozmazanú podobizeň, lenže ten výtvarný počin bol taký nemožný, že by som toho človeka nespoznal, ani keby stál vedľa mňa. Povedal som to Charliemu a on na to: „Morris nás čaká v hoteli v San Franciscu. Stačí, keď naňho ukáže prstom, a dáme sa do práce. Počul som, že v tom meste sú veľmi priaznivé podmienky na zabíjanie. Keď tamojší nemajú plné ruky práce s jeho vypaľovaním, rozptyľujú sa tým, že mesto donekonečna prestavujú.“

„A prečo ho nezabije Morris?“

„To sa pýtaš stále a ja ti stále vravím, že to nie je jeho úloha, ale naša.“

„Je to postavené na hlavu. Komodor ma ošmekne, ale hlavne že tomu drúkoví Morrisovi dá, čo mu patrí plus náklady, a Warm pritom odhalí, že ho Morris sleduje.“

„Nenazýval by som ho drúkom, bratku. Toto je prvý raz, čo Morris šliapol vedľa, a chybu si priznáva. To odhalenie podľa mňa svedčí viac o Warmových schopnostiach než o Morrisových.“

„Ale ten chlap predsa spáva na ulici. Čo Morrisovi bráni, aby ho jednoducho zastrelil v spánku?“

„Žeby fakt, že nie je zabijak?“

„Tak prečo ho vôbec posielal? Prečo neposlal rovno nás už pred mesiacom?“

„Pred mesiacom sme mali iný záťah. Zabúdaš na to, že Komodor má svoje záujmy a množstvo vecí, ktoré musí riešiť, no postupne, naraz to nejde. Ako sám hovorí, práca kvapná, málo platná!. Je v tom kus pravdy a Komodor v tom vie chodiť, to sa musí nechať.“

Keď som počul, s akým nadšeným cituje Komodora, prišlo mi zle. Povedal som mu: „Cesta do Kalifornie nám potrvá celé týždne. Načo ten výlet, treba nám to?“

„Práveže treba. Patrí to k našej práci.“

„A čo ak tam Warm nebude?“

„Bude.“

„A ak nie?“

„Jasné, že bude, dofrasa.“

Keď prišiel čas zaplatiť účet, ukázal som na Charlieho. „Platí ten, čo velí.“ Za normálnych okolností by sme šli pol na pol, takže môj návrh sa mu nepozdával. Brat bol odjakživa lakomý. Zdedil to po otcovi.

„Ale iba tentoraz,“ podotkol.

„Ten, čo má kšeft pod palcom, si to môže dovoliť.“

„Nikdy si Komodora nemal rád. A ani on teba.“

„A mám ho rád stále menej a menej,“ prehodil som.

„Ak je to na teba priveľa, len mu to povedz, nech sa páči.“

„Keď to bude na mňa priveľa, dám ti vedieť, Charlie. Obom vám dám vedieť.“

Doťahovali by sme sa aj ďalej, ale ja som odišiel a nechal som ho tam samého. Pobral som sa do svojej izby v hoteli naproti saloonu. Nerád sa hádam, a už vôbec nie s Charlieom, lebo jeho slová vedia naozaj raniť. Neskôr v noci som začul, ako si vonku na ulici vymieňa názory s nejakými chlapmi, a dával som pozor, či mu náhodou niečo nehrozí. Nehrozilo – chlapi sa ho spýtali na meno, a keď sa predstavil, dali mu pokoj. Ale prišiel by som mu na pomoc a, pravdupovediac, už som si aj obúval čižmy, keď sa chlapi rozišli. Počul som, ako Charlie kráča hore po schodoch, a hodil som sa do postele, akože tvrdo spím. Nakukol do izby a oslovil ma, no ja som nereagoval. Nato zatvoril dvere a prešiel do svojej izby, zatiaľ čo ja som ležal v tme a premýšľal som o problémoch v rámci rodiny, o tom, akými bláznivými a kľukatými cestami sa môžu uberať osudy pokrvného príbuzenstva.

Ráno pršalo – studené kvapky neúnavne šibali a narobili z ciest blatovú kašu. Charliemu bolo zle z brandy a ja som zašiel k lekárnikovi po medicínu proti nevoľnosti. Dal mi modrý prášok bez zápachu, výťažok z vajec drozda sťahovavého, ktorý som bratovi primiešal do kávy. Presné zloženie zmesi som nepoznal – viem len to, že vďaka nej vyliezol z postele rovno na Šika a bol nabudený na prasknutie. Oddych sme si dali asi dvadsať míľ od mesta, zastavili sme na pustom kúsku zeme, ktorú v lese minulého leta vypálil požiar po zásahu bleskom. Keď sme dojedli obed a zbierali sa na odchod, zhruba sto yardov južne od nás sme zbadali akéhosi chlapa, ako si vedie koňa. Myslím, že keby na ňom sedel, neokomentovali by sme to, lenže toto bolo čudné: kráčal po svojich a koňa viedol za uzdu. „Nože, choď sa pozrieť, čo tam stvára,“ navrhol Charlie.

„Rozkaz samotného veliteľa,“ precedil som. Charlie neodpovedal a ja som si pomyslel: Už to prestáva byť vtipné. Povedal som si, že s tým prestanem. Popohнал som Buca smerom k tomu chlapovi. Keď som sa k nemu otočil, všimol som si, že plače, a tak som zosadol, aby som sa mu pozrel rovno do tváre. Som vysoký, statný, pôsobím ako

drsný chlap a videl som mu na tvári, že sa ma zľakol. Oslovil som ho, aby som ho upokojil. „Nechcem vám ublížiť. Len tu s bratom obedujeme. Nachystal som viac, než zjeme, a tak mi napadlo, že sa vás opýtam, či nie ste hladný.“

Muž si utrel tvár dlaňou, zhlboka dýchal a triaslo ho. Skúsil mi odpovedať na otázku – teda aspoň otvoril ústa –, no ani nepípol, ba ani nevyľúdil žiadny zvuk, lebo bol tak mimo, že komunikácia neprichádzala do úvahy.

Povedal som mu: „Vidím, že vás niečo rozrušilo a asi chcete byť na cestách sám. Prepáčte, že som vás vyrušil, dúfam, že sa vám bude vodiť už len lepšie.“ Nasadol som na Buca, a keď som bol na polceste do táboriska, zbadal som, že Charlie sa postavil a mieri koltom smerom ku mne. Otočil som sa a pozerám – plačúci chlap uháňa na koni za mnou. Nezdalo sa, že by mi chcel niečo urobiť, a tak som Charliemu naznačil, že kolt môže schovať. To sme už cváľali s plačúcim chlapom bok po boku a on na mňa volal: „Vaše pozvanie prijímam.“ Keď sme docváľali k táborisku, Charlie sa ujal jeho koňa a povedal: „Takto od chrbta by som sa na človeka nehnať. Už som si myslel, že idete po bratovi. Nechýbalo veľa a vypálil by som.“ Plačúci chlap len pohrdavo mávol rukami, akože to vôbec nie je podstatné. Charlieho to zarazilo – pozrel na mňa a spýtal sa: „Čo je zač?“

„Niečo ho rozhodilo. Pozval som ho, nech si príde zajesť.“

„Jedlo došlo, už sú len sucháre.“

„Tak ešte spravím.“

„Žiadne také.“ Charlie si plačúceho chlapa dôkladne poobzeral. „To je teda pekná kôпка nešťastia.“

Plačúci chlap si odkašľal a povedal: „To sú ale spôsoby, hovoriť o človeku, akoby tu nebol.“

Charlie nevedel, či sa má schuti zasmiať, alebo ho poslať k zemi. Opäť hovoril so mnou: „Čo mu preskočilo?“

Otočil som sa na cudzinca: „Byť vami, vážim slová. Brat sa dnes necíti najlepšie.“

„Nič mi nie je,“ namietol Charlie.

„Pomoc druhým mu dáva zabrať,“ dodal som.

„Vyzerá, že mu niečo je,“ povedal plačúci muž.

„Vravím, že mi nič nie je, dopekla.“

„Je mu trochu zle,“ ubezpečil som muža. Videl som, že Charliemu čochvíľa prasknú nervy. Vybral som pár suchárov a vložil som ich plačúcemu do dlane. Najprv na ne dosť dlho zísal, potom sa znovu rozreval, začal kašľať, lapať dych a žalostne sa rozklepal. Povedal som Charliemu: „V takomto stave som ho našiel.“

„Čo mu je?“

„To mi nepovedal. Čo sa vám stalo, vážený?“ opýtal som sa plačúceho.

„Sú preč!“ bedákal. „Všetci do jedného!“

„Kto, kde?“ opýtal sa Charlie.

„A bezo mňa! A ja som chcel ísť! Chcel som odísť s nimi!“ Hodil sucháre na zem a odišiel – kôň za ním. Po desiatich krokoch vyvrátil hlavu dozadu a zabedákal. Toto zopakoval ešte dvakrát a ja s bratom sme začali baliť táborisko.

„Zaujímalo by ma, čo sa mu porobilo,“ skonštatoval Charlie.

„Žiaľ za neviem kým ho pripravil o rozum.“

Keď sme vysadli na kone, plačúci chlap bol už mimo nášho dohľadu a príčina jeho útrap nám mala ostať naveky záhadou.

Pokračovali sme v ceste bez jediného slova, každý pohrúžený do vlastných myšlienok. S Charliem sme mali tichú dohodu, že s plným žalúdkom sa nebudeme hnať plnou rýchlosťou. Náš spôsob života prinášal nejedno úskalie a drobné radosti ako obed sme vždy vítali. Uvedomil som si, že aj tieto veci nás držia nad hladinou a pomáhajú nám vytrvať.

„Čo také vlastne spáchal ten Hermann Warm?“ opýtal som sa.

„Vzal niečo, čo patrí Komodorovi.“

„A čo?“

„To včas zistíš. Hlavne ho musíme dostať.“ Charlie cváľal popredku, ja v závese za ním. O týchto veciach som si chcel pohovoriť už aj predtým, ešte pred posledným kšeftom.

„Nie je ti to čudné, Charlie? To, že vždy sa nájde nejaký blázon, ktorý sa snaží okradnúť takého obávaného muža, ako je Komodor.“

„Komodor má peniaze. Čo iné môže prilákať zlodějov?“

„Ale ako sa k nim dostanú? Komodora predsa poznáme, vieme, že je ostrážitý. Ako je možné, že k jeho bohatstvu má prístup toľko ľudí?“

„Komodor má rozbehnuté kšefty po celej krajine. Nemôže byť na dvoch miestach naraz a na sto miestach už

„Utrpieť ujmu?“ prehodil som.

„A ako inak by si to nazval, keď je človek nútený chrániť si majetok tak, že najíma ľudí ako my?“

„Ale ujmu?“ Dobré som sa pobavil, len čo je pravda. Na počesť chudáka Komodora som zanôtil limonádovú baladu: „*Na slzách závoj – to kvetiny, zvesti letia z mesta.*“

„No, ako povieš.“

„*Panna mu zbehla do dediny, láska vyšla z mešca.*“

„Hneváš sa len preto, že velím ja.“

„*Jej úsmev vnímal ako vlúdnosť a toto je cena.*“

„Už ani slovo.“

„*Lahla si do hriechu, jej výsosť, niet už pre ňu vena.*“

Charlie sa nad tým musel pousmiať. „Čo je to za pieseň?“

„Kdesi som ju počul.“

„Smutná.“

„Najlepšie pesničky sú vždy smutné.“

„To vravievala mama.“

Krátko som sa odmlčal. „Pokiaľ ide o mňa, ja zo smutných nezosmutniem.“

„Si presne ako mama, vo veľa veciach.“

„Zato ty nie. A nepodal si sa ani na otca.“

„Ani na nikoho iného.“

Povedal to akoby mimochodom, no bola to veta, ktorá celý rozhovor potlačila do úzadia, ba úplne zabila. Charlie sa podal predo mňa a ja som sledoval jeho chrbát a on to dobre vedel. Štuchol Šika päťami do rebier a vyrazili vpred, ja v závese za nimi. Cestovali sme tak ako vždy, cválali sme obvyklým tempom, no aj napriek tomu som mal pocit, že sa za Charliem naháňam.

Zima sa chýlila ku koncu, dni boli krátke. S bratom sme sa zastavili vo vyprahnutej rokline a utáborili sme sa na noc. Podobné scény sú časté v dobrodružných románoch na pokračovanie: dvaja obávaní jazdci sedia pri ohni, vymieňajú si oplzlé historky a vyspevujú nervy trhajúce piesne o smrti a čipkovanej bielizni. K tomu poviem len tolko, že po celodennej jazde na koni netúžim po inom, len sa natiahnuť a spať, čo som aj urobil, a to bez poriadnej večere. Keď som si ráno obúval čižmy, pocítil som ostrú bolesť na palci ľavej nohy. Čižmu som otočil a pobúchal po päte s tým, že z nej zrejme vypadne žihľava, no vtom z nej vyletel obrovský chlpatý pavúk a hlasno dopadol na zem, kde, ležiac na chrbte, rozrážal ôsmimi nohami studený vzduch. Srdce mi tlklo ostošesť a roztočila sa mi hlava, pretože z pavúkov, z hadov a zo všetkého, čo sa plazí a lezie, mám hrôzu. Charlie to vie, priskočil mi na pomoc a vymrštil tú príšeru nožom do ohňa. Sledoval som, ako sa pavúk zvíja a umiera, dymilo sa z neho ako z hrče papiera, a tešil som sa, že trpí.

Zrazu mi hore predkolením začalo stúpať studené mravčenie, niečo ako mráz, a ja som sa ozval: „To bola ale silná potvorka, bratku.“ Hneď nato ma zachvátila horúčka

a musel som si ľahnúť. Zostal som bledý ako stena, čo Charlieho vyľakalo, a keď som zistil, že už nemôžem ani rozprávať, brat priložil na oheň, sadol na koňa a vydal sa do najbližšieho mesta po lekára, ktorého aj priviedol, a to proti – alebo aspoň čiastočne proti – jeho vôli. Veľmi som nevnímal, ale spomínam si, ako nadával zakaždým, keď Charlie nebol na dosluch. Doktor mi dal nejaký liek či protijed a nejaká látka v ňom ma dostala do nálady a vyvolala záchvat, akoby som bol opitý, a v tom stave som nechcel robiť nič iné, len všetkým všetko odpustiť a bez prestania fajčiť. Chvíľku nato som zaspal ako zarezaný a po zvyšok dňa a po celú noc až do nasledujúceho rána by ma neprebudila ani rana z dela. Keď som sa napokon prebral, Charlie ešte stále sedel pri ohni, pozrel na mňa a usmial sa.

„Pamätáš sa, čo sa ti práve snívало?“ opýtal sa ma.

„Iba to, že ma niekto obmedzoval v rozlete,“ odvetil som.

„Stále si opakoval: ‚Som v stane! Som v stane!‘“

„To si nepamätám.“

„Som v stane!“

„Pomôž mi na nohy.“

Podal mi ruku a už o chvíľu som krúžil okolo táboriska po vlastných, ktoré som si vôbec necítil, akoby boli z dreva. Hoci sa mi trochu dvíhal žalúdok, dal som si poriadnu porciu slaniny, kávu a sucháre a úspešne som to v sebe udržal. Povedal som si, že mi je už dobre, že môžeme vyraziť, a tak sme asi štyri alebo päť hodín miernym klusom pokračovali v ceste a potom sme sa opäť utáborili. Charlie sa ma opakovane pýtal, ako mi je, a ja som sa mu zakaždým snažil odpovedať, no ak mám povedať pravdu, ani ja sám som nevedel, ako sa vlastne cítim. Neviem, či za to mohol pavúčí

jed, alebo vynútená a ošomraná protilátka od lekára, ale akosi som nebol vo svojej koži. Noc som prežil v horúčke, strhával som sa zo sna a ráno, keď mi Charlie poprial pekný deň, som naňho pozrel, a len čo ma brat uvidel, skríkol od hrôzy. Spýtal som sa ho, čo sa robí, načo vytiahol cínový tanierik a nastavil mi ho ako zrkadlo.

„A to má byť čo?“ opýtal som sa.

„Tvoja hlava, bratku.“ Zviezol sa na päty a popískoval si.

Ľavá polovica tváre mi obludne opuchla od temena až dolu po krk a opuchlina sa tiahla až na plece, kde postupne zanikala. Z ľavého oka mi ostala len štrbina, a keď sa Charlie trochu spamätal, povedal, že vyzerám ako kríženec psa s človekom, a hodil papek, aby si overil, či sa za ním nerozbehnem. Pátrajúc po zdroji opuchnutia, došiel som až k zubom a ďasnám. Keď som poklepal prstom o ľavý dolný rad, premkla ma od hlavy po päty a zase naspäť ukrutná bolesť.

„Určite ti tam bublú litre krvi,“ podotkol Charlie.

„Kde si našiel toho doktora? Mali by sme ho vyhľadať ešte raz, nech mi to nareže.“

Charlie pokrútil hlavou: „Za tým by som už radšej nechodil. Mali sme malú nehodu týkajúcu sa poplatku za jeho služby. Určite by ma rád znovu videl, no pochybujem, že by bol ochotný ešte sa nám venovať. Spomínal, že dakoho nájdeme aj pár míľ na juh od nás. To by bolo asi najmúdrejšie riešenie, teda ak to zvládaš.“

„Povedal by som, že nemám na výber.“

„Nemáš, bratku. Taký je život.“

Postupovali sme pomaly, hoci podmienky boli pomerne nenáročné – jemné klesanie po drsnom lesnatom teréne. Pochytil ma zvláštny pocit šťastia, akoby sa mi to celé

viac-menej páčilo, keď tu zrazu Bucu zle dostúpil a mne cvakli zuby. Zreval som od bolesti, no jedným dychom som sa začal rehoť na tom, aké to bolo absurdné. Vypchal som si priestor medzi vrchnými a spodnými zubami tabakom, z čoho som mal hlavu plnú hnedých slín, no odpľuť som si nemohol, tak hrozne to bolelo, a tak som sa len naklonil a čakal som, kým mi to všetko nevytečie z úst Bucovi na krk. Cestou nám na chvíľu zasnežilo. Vločky som uvítal, príjemne ma chladili na tvári. Hlava mi pod ťarchou opuchu kvackala. Charlie ma obišiel a nevedel sa na mňa vynadívať. „Vidno to aj odzadu,“ poznamenal. „Máš opuchnutú aj kožu na hlave, dokonca aj vlasy.“ Zďaleka sme obišli mesto, kde býval náš doktor ukrátený o peniaze, a o pár míľ ďalej sme narazili na ďalšie ľudské sídlo, miesto bez mena dlhé štvrt' míle, domov stovky ľudí, možno ešte menej. Ale mali sme šťastie – narazili sme na tamojšieho zubára menom Watts, ktorý fajčil fajku pred priečelím svojej ambulancie. Keď som k nemu podišiel, povedal mi s úsmevom: „Normálne ma teší, že vidím človeka takého doriadeného, ako ste vy. Toto je povolanie za všetky drobné.“ Voviedol ma do šikovnej malej ambulancie a posadil na stoličku s koženým čalúnením, ktorá pritom vrzgla a vzdychla novotou. Kým chystal táčnu plnú nablýskaných nástrojov, vypytoval sa ma na chrup a jeho doterajší stav. Nebol som schopný dať mu uspokojivú odpoveď a v každom prípade som mal pocit, že ho nijaké odpovede ani nezaujímajú a teší sa už len z toho, že mi môže klásť otázky.

Oboznámil som ho s vlastnou teóriou, že môj problém so zubami súvisí s uštipnutím pavúka, prípadne s protijedom, avšak Watts namietal, že na to neexistuje nijaký

medicínsky dôkaz. Povedal: „Vaše telo je hotový zázrak, lenže kto si trúfne ho rozpitvať? Mohol to spôsobiť aj pavúk, to je pravda, no možno je to reakcia na takzvaný protijed od pána doktora a možno ani jedno, ani druhé. Ale pýtam sa, záleží vôbec na tom, z čoho vám je zle? Áno alebo nie?“

Pripustil som, že nie. A Charlie na to: „Akurát vravím tuto Elimu, šéfe, že dám krk na to, že mu v hlave bublú litre a litre krvi.“

Watts vytiahol z puzdra vyleštený strieborný skalpel. Pohodlne sa usadil a pozorne si obzeral moju hlavu, akoby to bola nejaká ozrutná busta. „Tak sa na to pozrime,“ prehodil.

Životný príbeh Reginalda Wattsa bol skrz-naskrz nešťastný, v každom ohľade predstavoval zlyhanie a katastrofu, hoci je pravda, že nám ho rozpovedal bez zatrpknutia či ľútosti a, popravde, tá nekonečná plejáda prešlapov mu pripadala dokonca vtipná. „Pohorel som ako poctivý obchodník aj v nečestných kšeftoch, pohorel som v láske i v priateľstve. Čo vám len napadne, vo všetkom som zlyhal. Nože, povedzte niečo, nejaký príklad, čokoľvek.“

„Farmárčenie,“ povedal som.

„Svojho času som vlastnil farmu na cukrovú repu, asi sto míľ na severovýchod. Nezarobil som ani cent. Poriadnu repu som ani nevidel. Katastrofa na celej čiare. Čo vám ešte napadá?“

„Lodná doprava.“

„Odkúpil som podiel na riečnom parníku, ktorý prevážal tovar hore-dolu po Mississippi s nechutne vysokou priarážkou. Kým som sa neobjavil ja, veľmi slušne to vynášalo. Vrazil som doň peniaze – a čo sa nestalo? Parník sa pri druhej plavbe potopil. Nebol ani poistený. Môj geniálny nápad – veď prečo neušetriť pár dolárov na prevádzkových nákladoch? Okrem toho som navrhol, aby sme parník prekrstili.

Volal sa *Zimozel*, čo podľa mňa prezrádzalo istú dávku ľahkovážnosti. Pomenoval som ho *Včelia kráľovná*. Katastrofa na entú. Pokiaľ viem, spoluinvestori ma chceli zlynčovať. Pripol som na dvere odkaz, že idem spáchať samovraždu, a pekelné rýchlo som zdúchol z mesta. Hanba ako hrom. Moja polovička, ženská, ako sa patrí, zostala sama. Prešlo už pekných pár rokov, ale stále na ňu myslím.“ Doktor sa na chvíľu odmlčal a pokrútil hlavou. „Podme ďalej. Alebo radšej nie. Už dosť, mám toho po krk.“

„Tak to sme dvaja,“ poznamenal Charlie. Sedel v kúte a čítal si noviny.

Povedal som: „Vyzerá to, že sa vám tu darí, človeče.“

„Ani by som nepovedal,“ odvetil. „Ste môj tretí pacient za tri týždne. Povedal by som, že ústna hygiena v týchto končinách nezastáva zvlášť popredné miesto v rebríčku priorít. Nuž, zrejme pohorím aj ako zubár. Dávam tomu maximálne dva mesiace a banka mi to tu zavrie.“ Ukázal mi dlhú injekčnú ihlu. „Toto bude bolieť, synku.“

„Au!“

„A kde ste študovali zubárčinu?“ opýtal sa Charlie.

„Na tej najlepšej škole,“ odvetil, no skrivil pery a ten úškrnok sa mi nepozdával.

„Predpokladám, že sa to študuje niekoľko rokov,“ poznamenal som.

„Vraj rokov,“ zasmial sa schuti Watts.

„Ako dlho teda?“

„Konkrétne ja? Tak dlho, za koľko sa človek dokáže naučiť naspamäť nervovú sústavu. A za koľko mi tí blázni poslali nástroje na úver. Asi tak.“ Pozrel som na Charlieho, no ten len pokrčil plecami a čítal ďalej. Priložil som si ruku

na líce, aby som overil stav opuchu, a na veľké prekvapenie som zistil, že si vôbec necítim tvár.

„To je, čo?“ precedil Watts. „Teraz by som vám mohol vytrhnúť všetky zuby a ani trochu by vás to nebolelo.“

Charlie dvihol zrak a sledoval nás ponad noviny. „Fakt nič necítiš?“ Pokrútil som hlavou a brat sa spýtal Watts: „Kde sa to dá zohnať?“

„Ak nie ste z fachu, tak nikde.“

„Toto by sa nám pri práci mohlo zísť. Čo keby ste nám z toho odliali? Zaplatíme.“

„Nepredáva sa to na litre,“ odvetil Watts.

„Spravíme vám dobrú cenu.“

„Obávam sa, že to nepôjde.“

Charlie mi venoval tupý pohľad a vzápätí jeho tvár zmizla za novinami.

Watts mi narezal opuchlinu na troch rôznych miestach, z ktorých mi cícerkom vytekali tekutiny hrajúce všetkými farbami. V hlave z nich ešte zostalo, no doktor povedal, že to ustúpi samo a že to najhoršie máme za sebou. Oba záškodnícke zuby mi vytrhol a ja som sa na tom bezbolestnom násilnom akte dosýta zasmial. Charliemu to nebolo po chuti, a tak sa odobral do saloona na druhej strane ulice.

„Padavka,“ zvolal za ním Watts. Zašil mi rany a napchal mi do úst vatú. Potom ma odvedol k mramorovému umývadlu a ukázal mi šikovnú kefku s drevenou rúčkou a so sivobielymi štetinkami usporiadanými v hustom zástupe obdĺžnikového tvaru. „Toto je zubná kefka,“ povedal mi. „Vďaka nej budete mať čisté zuby a svieži dych. Sledujte ma.“ Doktor mi predviedol, ako sa ten nástroj používa, a potom mi vdýchol rovno do tváre mäťovú vôňu. Nato mi podal novú

kefku, takú istú, ako mal on, k tomu mi dal balenie zubného prášku, z ktorého sa robí tá mäťová pena, a povedal, že si to môžem zobrať. Zdráhal som sa, ale potom pripustil, že mu výrobca poslal škatuľu navyše. Za vytrhnutie zubov som mu dal dva doláre a on vytiahol fľašu whisky, že zapijeme, ako to sám nazval, transakciu výhodnú pre obe strany. Ten chlap sa mi naozaj pozdával a mal som výčitky svedomia, pretože Charlie sa vrátil do ambulancie s koltom v ruke a mieril na dobráka doktora. „Skúšal som to podobrotky, dostal si šancu,“ povedal s tvárou červenou od brandy.

„Som zvedavý, čo pohnojím nabudúce,“ poznamenal Watts skormútene.

„To neviem a ani trochu ma to nezaujíma. Eli, vezmi tú znečitlivujúcu tekutinu a ihly. Watts, zožehň mi povraz, a to rýchlo. Ak sa o niečo pokúsiš, urobím ti dieru do mozgu.“

„Občas sa mi vidí, že tam už jednu mám.“ Mne povedal toto: „Z toho zhonu za peniazmi a pohodlím som už unavený. Staraj sa o svoje zuby, chlapče. Dbaj o ústnu hygienu. O to sladšie vyznejú tvoje slová, nemám pravdu?“

Charlie strelil Wattsovi zaucho, čím ho prinútil ukončiť jeho reč.

Putovali sme celé popoludnie až do večera, keď tu sa mi zatočila hlava, až sa mi zdalo, že vypadnem zo sedla. Spýtal som sa Charlieho, či sa na noc neutáboríme, a on súhlasil, ale iba pod podmienkou, že nájdeme nejaký prístrešok, pretože dažďu už viseli nohy. Vo vzduchu zavoňal oheň, a keď sme sa vydali k jeho zdroju, došli sme k chatrči tvorenej jednou miestnosťou, ktorej stúpala z komína točitý kúdol hustého bieleho dymu a v jedinom okne tancovalo nevýrazné svetlo. Otvorila nám starena zabalená v zlátaných handrách so šatkou na hlave. Na brade sa jej chveli dlhé sivé chlpy a napoly otvorené ústa mala plné nepravidelne rozmiestnených sčernetých zubov. Charlie žmolil v ruke klobúk a dramatickým tónom ako nejaký herec jej vykladal o našej súčasnej bezútešnej situácii. Starena na mňa pozrela slizkým pohľadom a okamžite ma premkol chlad. Bez slova odišla od dverí. Začul som, ako na podlahe vrzgla stolička. Charlie sa otočil ku mne a spýtal sa: „Čo povieš?“

„Podme preč.“

„Nechala nám otvorené.“

„Niečo sa mi na nej nepozdáva.“

Charlie kopol do fliačika snehu. „Vie založiť oheň. Čo viac by si chcel? Veď tu nechceme zakotviť natrvalo.“

„Vravím, poďme preč,“ prízvukoval som.

„Dvere!“ zavolala na nás starena.

„Pár hodín v teplej miestnosti by sa mi šiklo,“ skonštatov
Charlie.

„Ja som tu ten, komu je zle,“ podotkol som. „A som za to,
aby sme pokračovali v ceste.“

„Ja som za to, aby sme zostali.“

Na zadnej stene chatrče sa mihol starenin tieň a opäť sa
objavila pri vchode. „Dvere!“ skríkla. „Zavrite dvere!“

„Vidíš, chce, aby sme vošli,“ prehodil Charlie.

To hej, pomyslel som si, rovno jej do úst a potom do žalú
ka. Na ďalšiu hádku mi už nezvýšili sily, a keď ma brat schm
tol za rameno a ťahal dnu, viac som sa nevzpieral.

V chatrči stál stôl a stolička, na zemi ležal ušpinený matrac
S Charlieom sme sa usadili na poprehýbané podlahové latky
pred kamenným kozubom. Teplo ma príjemne bodalo do tvár
i do rúk a na chvíľu som bol rád, že som tam, kde som. Staren
sedela za stolom bez jediného slova a tvár jej zahaľovala šatka
Na stole pred sebou mala kôpku tmavočervených a čiernych k
rálikov či kamienkov. Jej ruky sa vynárali zo zákutí oblečenia,
obratne sa korálikov zmocňovali, pekne jedného po druhom,
a navliekali ich na kus tenkého špagátu, z ktorého vyrábala dl
hočizný náhrdelník alebo nejaký iný prečáčkaný šperk. Na sto
le stála petrolejka, vydávala slabé svetlo, ktoré blikalo na žlt
i oranžovo, a zo špičky plameňa sa ťahal čierny pás dymu.

„Sme vám zaviazaní, madam,“ oslovil starenu Charlie. „Br
tovi je dosť zle a noc pod holým nebom by asi nezvládol.“ Ke
že starena nereagovala, Charlie mi povedal, že bude zrejme
hluchá. „Nie som hluchá,“ ohradila sa. Nato si vopchala špagá
do úst a trochu ho požuvala, aby sa dal ľahko pretrhnúť.

„Iste, iste,“ povedal Charlie. „Nechcel som sa vás dotknúť. Už vidím, že ste čulá a plná života. A ak sa môžem vyjadriť, máte to tu veľmi pekné.“

Položila koráliky na špagáte na stôl. Natočila sa smerom k nám, no jej tvár zostala zahalená v tmavých zákutiach šatky. „Myslíte si, že neviem, čo ste vy dvaja zač?“ opýtala sa, ukazujúc napohľad zlomeným prstom na naše pištoľnícke opasky. „Na čo sa to hráte a prečo?“

Tu sa Charlieho vystupovanie zmenilo, presnejšie povedané, vrátilo do starých koľají a opäť bol sám sebou. „Ako povieť,“ prehodil. „Kto teda sme?“

„Nie ste náhodou z tých, čo si hovoria zabijaci?“

„Len preto, že máme kolty? Len preto si to myslíte?“

„Ja si to nemyslím, ja to viem, súdiac podľa mŕtvych duší, ktoré máte za päťami.“

Zježili sa mi chlpy na krku. Bolo to smiešne, ale obzrieť som sa neodvážil. Charlie pokračoval vyrovnaným tónom: „Bojíte sa, že vás zabijeme?“

„Nebojím sa ničoho a už vôbec nie vašich guliek a rečí.“ Starena sa pozrela na mňa a spýtala sa: „Bojíte sa, že *ja* zabijem *vás*?“

„Som hrozne unavený,“ odvetil som neveľmi presvedčivo.

„Tu máte posteľ,“ pobádala ma.

„A kde budete spať vy?“

„Nikde. Mám robotu. Musím to dokončiť. Ráno ma tu už viac-menej nebude.“

Charlie nahodil prísny výraz. „Táto chatrč nie je vaša, však nie?“

Po týchto slovách akoby skamenela a zdalo sa, že ani nedýcha. Zosunula si šatku na zátylok a v žiare ohňa

vláska, len kde-tu biely chumáč, a lebku má na viacerých miestach preliačenú, napohľad mäkkú, vpadnutú, pripomínajúcu prezreté ovocie. „Každé srdce má svoj hlas,“ povedala Charliemu, „presne ako zvon. Hlas vášho srdca, mladý pán, sa nedá počúvať. Píli mi uši, a keď vám pozriem do očí, moje ma rozbolia.“

Zavládlo dlhé ticho a Charlie s tou bosorkou si navzájom len tak hľadeli do očí. Z ich výrazov sa nedalo vyčítať, na čo myslia. Napokon sa starena opäť zahalila šatkou a pokračovala v načatej práci, Charlie si ľahol na podlahu. Namiesto do postele som si ľahol k nemu na zem, pretože som sa tej stareny bál a povedal som si, že najviac v bezpečí budeme vtedy, ak zostaneme spať vedľa seba. Bol som taký zoslabnutý, že aj napriek stiesnenosti som upadol do sna, v ktorom sa mi zjavila miestnosť v reálnej podobe s tým rozdielom, že ja som stál a pozoroval som vlastné spiace telo. Starena vstala a podišla k nám. Moje spiace telo sa začalo mrviť a potiť, no Charlie ležal pokojne bez jediného pohybu; starena sa k nemu nahla a rukami mu roztvorila ústa. Z temných zákutí jej odevu začala pomaly prúdiť čier-nočierna tekutina. Tiekla mu rovno do úst a moje ja, nie to spiace, ale ja, ktoré sa prizeralo, skríklo, aby dala bratovi pokoj. Potom sa sen náhle skončil a ja som sa prebral. Charlie bol pri mne, pozeral na mňa. Oči mal otvorené, hoci spal – z tohto jeho zvyku som býval nesvoj. Starena sedela za ním, z kôpky korálikov jej výrazne odbudlo. Prešla hodná chvíľa. Nepohla sa od stola, no obzerala sa presne opačným smerom, hľadiac do odláhlého tmavého kúta. Neviem, čo upútalo jej pozornosť, no zízala tam tak dlho, že som to vzdal a opäť som si položil hlavu na podlahu.